

TMS 1 FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU STANDARDINA UYUM DERECELERİNİN BORSA İSTANBUL (BİST)'DA İNCELENMESİ

Makale Bilgileri

Makale Geliş Tarihi : 14.02.2022
Makale Kabul Tarihi : 27.06.2022
Makale Türü : Araştırma
DOI Numarası : 10.55322/mdbakis.1073077

Neslihan ALTUNEL*
Dr. Öğr. Üyesi Faruk Ziya FIRAT**

Bibliyografik Bilgiler

Altunel, N. & Fırat, F. Z, (2022). "TMS 1 finansal tabloların sunuluşu standardına uyum derecelerinin borsa İstanbul (BİST)'da incelenmesi" *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi* (Yıl: 2022, Sayı : 67, Sayfa : 279-296) <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1073077>

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı kapsamında enerji, turizm ve bilişim sektörlerinde yer alan belirli şirketlerin düzenledikleri finansal tabloların açıklamalarının TMS 1'e uyumunu pozitif muhasebe teorilerini de dikkate alarak ölçmektir. Bu çalışma kapsamında, Borsa İstanbul (BİST)'da işlem gören 39 şirket sektörel bazda incelemeye dahil edilmiş ve söz konusu şirketlerin 2019 yılı yıllık finansal raporları dikkate alınmıştır. Açıklamalardan türetilen endeks verileriyle, açıklama belirleyicileri olarak belirlenen kârlılık, kaldıraç, likidite oranları ve şirket büyüklüğü arasındaki ilişki korelasyon analiziyle gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen analiz neticesinde, TMS 1 standardının açıklama gerekliliklerine uyumda; enerji ve turizm sektörlerinde incelenen şirketlerin, her bir sektör için TMS 1'e ortalama uyum oranının yüzde 98, bilişim sektöründe incelenen şirketlerin ise ortalama uyum oranının yüzde 97 olduğu tespit edilmiştir. Enerji sektöründe, kaldıraç ve şirket büyüklüğü ile TMS 1'e uyum arasında, bilişim sektöründe ise kârlılıkla TMS 1'e uyum arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir.

* İstanbul Bilgi Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Muhasebe ve Denetim Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, neslihan.altunel@bilgi.edu.net, ORCID No 0000-0001-5647-3809

** İstanbul Bilgi Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, farukziya.firat@bilgi.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-6634-3899

Anahtar sözcükler: TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu, TFRS Uyumluluk, Finansal Tablo Açıklamaları, Pozitif Muhasebe Teorileri, Şirket Göstergeleri

JEL Sınıflandırması: M40, M49, C12, C43

ANALYSIS OF THE DEGREE OF COMPLIANCE WITH TAS 1 PRESENTATION OF FINANCIAL STATEMENTS ON BORSA ISTANBUL (BIST)

ABSTRACT

The aim of this study is to gauge the compliance of select companies operating in health, energy, tourism and information technology by examining their respective annual reports and test their compliance to TAS 1 within the agency and signal theories. In this study, year 2019 annual reports of 39 listed companies on Borsa Istanbul (BIST) have been examined on an industry level. Annual reports have been graded based on indices derived from TAS 1. Profitability, leverage, liquidity ratios and company size have been taken as indicators of disclosure and their correlations with such TAS 1 indices have been analysed. The results of the analysis revealed that average compliance is 98 percent in the energy and tourism sectors; and 97 percent in the information technology sector. In the energy sector, a positive correlation has been observed between TAS 1 and leverage and company size; whereas, in the information technology sector, a positive correlation with the profitability indicator has been observed.

Keywords: TAS 1 Presentation of Financial Statements, TFRS Compliance, Financial Statement Disclosures, Positive Accounting Theories, Company Indicators

JEL Classification: M40, M49, C12, C43

1. GİRİŞ

Dünya genelinde, yaklaşık 160 ülkede şirketler, finansal tablolarını UMS/UFRS'lere uyumlu sunmaktadır (<https://www.ifrs.org/-/media/feature/around-the-world/adoption/use-of-ifrs-around-the-world-overview-sept-2018.pdf>). Türkiye'de ise 2016 yılında bağımsız denetim sözleşmesini kapsamında toplam 6.250 şirket bulunmaktadır ve bu şirketler UMS/UFRS'lere uyumlu finansal tablolar düzenlemektedir ([https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10264/Büyük-ve-Orta-Boy-İşletmeler-İçin-Finansal-Raporlama-Standardı-\(BOBİ-FRS\)-2017-Sürümü](https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10264/Büyük-ve-Orta-Boy-İşletmeler-İçin-Finansal-Raporlama-Standardı-(BOBİ-FRS)-2017-Sürümü), 2017).

UFRS'lere uyumlu finansal tablolar seti yayınlanmaya hızla devam etse de UFRS'lerin finansal tablolarda doğru bir şekilde uygulanıp uygulanmadığına dair endişeler vardır (Ball, 2016, s. 551-552). Ülkelerin uygulamaları arasında farklılıklar olduğu kabul edilmekle birlikte (Nobes, 2011, s. 281), ülke, sektör, şirket bazlı UFRS'lere uyumluluk araştırmaları da dünya çapında gerçekleştirilmektedir (Nobes, 2013, s. 97). Aynı zamanda tüm dünyada (Alnaas ve Rashid, 2019, s. 400) ve Türkiye'de yapılan çalışmalarda (Uyar, Kılıç ve Bayyurt, 2013, s. 1080) UMS/UFRS'lere uyum düzeyleri ile şirketlere ait göstergeler arasındaki ilişkiler incelenmektedir.

Temelde, pozitif muhasebe teorilerinin varsayımlarına dayandırılarak, şirketlere ait finansal raporların açıklamalarıyla, şirketlere ait göstergelerin arasındaki ilişkiler test edilmektedir.

Ülkemizde de değişen ve genişleyen pozitif muhasebe teorisi alanında akademisyenler ve diğer araştırmacılar tarafından çeşitli araştırmalar yapılmaktadır (Ertuna, 2017, s. 8)

Bu kapsamda, işbu çalışmada, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardında yer alan açıklama gerekliliklerine şirketlerin ne ölçüde uyduğu; TMS 1’den türetilen uyum dereceleri ile şirket göstergeleri olarak kârlılık, kaldıraç, likidite ve şirket büyüklüğünün arasındaki ilişkilerin test edilmesi yoluyla incelenerek literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır

Çalışmanın temelde iki amacı bulunmaktadır. Birinci amacı; TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı kapsamında enerji, turizm ve bilişim sektörlerindeki incelenen şirketlerin düzenledikleri finansal tabloların, TMS 1 standardına uyumunu ölçmektir. İkinci amacı; pozitif muhasebe teorileri kapsamında incelenen ajans teorisi ve sinyal teorilerinden geliştirilen hipotezler çerçevesinde, şirket göstergelerinden kârlılık, kaldıraç, likidite ve şirket büyüklüğü ile yıllık faaliyet raporlarında yer alan açıklamaların TMS 1’e uyumu arasındaki ilişkileri test etmektir.

Bu çalışmada, toplamda giriş bölümü dahil beş bölüm yer almaktadır. İzleyen bölümde literatür incelemesi ve hipotezler, üçüncü bölümde metodoloji ve örneklem, dördüncü bölümde bulgular yer almıştır ve son bölümde ise sonuç ve öneriler sunulmuştur.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ ve HİPOTEZLER

Ajans teorisi, şirket hissedarlarının ve yöneticilerinin arasında bir çıkar çatışmasının söz konusu olduğunu ve bu iki grubun öncelikle kendi çıkarları doğrultusunda karar vereceklerini (Jensen ve Meckling, 1976, s. 308) ve bu durumun da finansal tablolar açıklamalarını etkileyebileceğini varsaymaktadır. Muhasebeciler için ajans teorisi kapsamında yapılan araştırmalar, finansal raporlamaların bir ajans ilişkisi içinde gerçekleştirildiği varsayımından kaynaklanmaktadır (Demski, 2007, s. 15).

Diğer bir pozitif muhasebe teorisi olan sinyal teorisi ise, taraflar arasındaki bilinmesi istenen bir bilgiyi iletme için geliştirilen, hareket ya da yapıdır. Teorinin düşünce temelleri, bilgi asimetrisine dayanmaktadır ve bilginin aynı anda tüm taraflar için eşit olarak var olmadığını varsaymaktadır. Sinyal teorisi kurumsal raporlamaya uygulandığında, piyasadaki bilgi eksikliği nedeniyle, diğer şirketlerden “daha iyi” olduklarına inanan şirketlerin yatırımcı çekmek ve daha güçlü itibar için yatırımcılara yönlendirici bilgi sunacağını düşündürmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre şirketler bilgi aktarımını, yasalar ve diğer düzenlemeler tarafından gerekli kılınandan daha fazla muhasebe bilgilerini isteğe bağlı olarak açıklayarak, gerçekleştirmektedir (Campbell, Shrivess ve Saager, 2001, s. 71).

Sinyal teorisi ve ajans teorisi kapsamında, bu çalışmada şirket göstergeleri olarak kullanılmak üzere, kârlılık, kaldıraç, likidite ve şirket büyüklüğü belirlenmiştir.

Sinyal teorisine göre, ortakların hisselerinin değerinin altında kalmasını önlemek için piyasaya karlılık ile ilgili “iyi haberler” vermek isteyecekleri düşünülmektedir. Ajans teorisine göre ise, yöneticiler tazminat çıkarları nedeniyle, firma performansının yüksek olmasını isteyecektir. Bu kapsamda daha fazla

bilgi açıklamalarına yer verilmesinin muhtemel olduğu görüşü ajans teorisi altında düşünülmektedir (Inchausti, 1997, s. 54).

Önceki araştırmalar, kârlılık ve finansal tablo açıklamaları arasındaki ilişkiler hakkında kesin olmayan bulgular sunmaktadır. Genelde çalışmalar pozitif ilişki bildirirken (Ansay, 1998, s. 626), birtakım çalışmalar ise pozitif ilişkili bulgular sunmamaktadır (Samaha ve Stapleton, 2008, s. 62).

Yukarıdaki açıklamalar kapsamında, karlılıkla ilgili aşağıdaki hipotez geliştirilmiş ve test edilmiştir:

Hipotez 1 (H1): Kârlılık, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir.

Diğer yandan, daha yüksek borçlar ajans maliyetini artırır ve dolayısıyla daha fazla açıklama öngörür (Jensen ve Meckling, 1976, s. 334). Dolayısıyla borcu yüksek olan şirketlerin borcu düşük olan şirketlere göre daha fazla açıklama sunması beklenmektedir (Malone, Fries, ve Jones, 1993, s. 249).

Önceki çalışmalar, kaldıraç oranı ve finansal tablo açıklamaları arasındaki ilişkiler hakkında kesin olmayan bulgular sunmaktadır. Genelde çalışmalar pozitif ilişki bildirirken (Ahmed ve Courtis, 1999, s. 51), birtakım çalışmalar ise pozitif ilişkili bulgular sunmamaktadır (Dumontier ve Raffournier, 1998, s. 240).

Ajans teorileri kapsamında, yüksek kaldıraç seviyesine sahip firmaların TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı uyum düzeyinin yüksek (pozitif ilişkili) olduğu düşüncesinden yola çıkarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiş ve test edilmiştir:

Hipotez 2 (H2): Kaldıraç, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir.

Üçüncü olarak ele alınan gösterge olan likidite ve finansal tablo açıklamaları, aşağıda ifade edilen iki farklı varsayıma dayandırılarak ilişkilendirilmektedir. Likidite, şirketlerin kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetlerini ölçmeyi sağlamaktadır (Gözüm ve Yücel, 2019, s. 69). Bir performans değerlendirme ölçütü olarak likidite, firmanın rakipleri arasında öne çıkmasını sağlayarak şirkete avantajlar ve fırsatlar sağlayabilir. Şöyle ki; yüksek likidite oranına sahip olan firmaların daha düşük likidite oranına sahip olan firmalardan kendilerini ayırıştırabilmek için daha fazla açıklama yapacağı, sinyal teorisi kapsamında düşünülmektedir. Öte yandan, likidite, piyasada bir performans ölçütü olarak algılanırsa, düşük likidite oranına sahip bir firmanın, yüksek likidite oranına sahip bir firmaya göre <zayıf> performansını açıklamak için daha fazla açıklama yapması da gerekebilir (Mora, Naser ve Wallace, 1994, s. 46) Dolayısıyla, finansal tablo açıklamaları ile likidite arasındaki ilişkiye dair ampirik kanıtlar değişkendir (Naser, Al-Khatib ve Karbhari, 2002, s. 132).

Yukarıdaki açıklamalar kapsamında aşağıdaki hipotezler geliştirilmiş ve test edilmiştir:

Hipotez 3a (H3a): Likidite, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir.

Hipotez 3b (H3b): Likidite, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı uyum düzeyi ile negatif ilişkilidir.

Son olarak ele alınan gösterge olan şirket büyüklüğü (aktif büyüklüğü) ve finansal tablo açıklamaları aşağıda ifade edilen varsayımlara dayandırılarak ilişkilendirilmektedir. Bilginin biriktirilmesi ve yayılması maliyetlidir, dolayısıyla daha küçük şirketler kapsamlı bir bilgi dizisi toplamak için gerekli kaynaklara sahip olmayabilir. Büyük şirketlerde verilerin dahili operasyonları kapsamında halihazırda varlığı, bu verileri halka sunmanın maliyetini düşürebilmektedir. Diğer yandan daha küçük şirketler, işlerini daha kapsamlı bir şekilde açıklamaları durumunda, kendilerini sektördeki daha büyük firmalarla rekabet açısından dezavantajlı konuma getireceğini düşünebilmektedir. Son olarak, büyük firmalar, çeşitli devlet kurumları tarafından daha yakından izlenmektedir. Bu şirketler daha fazla açıklamaya yer verilmesi ile devlet kurumlarının baskılarının azalacağını düşünebilmektedir (Buzby , 1975, s. 18). Ayrıca, büyük firmaların, artan açıklama maliyetlerini, daha küçük firmalara göre daha fazla karşılama gücünün olduğu muhtemeldir. Bir diğer bir görüşe göre ise, küçük firmalar, onları rekabette dezavantajlı konuma getirebileceği için açıklamada isteksiz olabilir. Özetle, küçük firmaların, büyük firmalara nispeten daha az açıklama yapma eğilimi vardır (Cooke, 1989, s. 179).

Büyüklik ve finansal tablo açıklamaları arasındaki ilişkiler hakkında genelde çalışmalar pozitif ilişki bildirirken (Ansah ve Yeoh, 2005, s. 103), birtakım çalışmalar ise pozitif ilişkili bulgular sunmamaktadır (Glaum ve Street, 2003, s. 88).

Yukarıdaki açıklamalar kapsamında aşağıdaki hipotez geliştirilmiş ve test edilmiştir:

Hipotez 4 (H4): Büyüklük, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir.

3. METODOLOJİ ve ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Çalışmada, BİST’de işlem gören enerji, turizm ve bilişim sektörlerindeki 39 şirketin, 2019 yılına ait yıllık faaliyet raporları incelenmiştir. Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) aracılığıyla yayınlanan finansal raporların dahil edildiği çalışmada, bilişim sektöründen 19 firma, enerji sektöründen 9 firma ve turizm sektöründen 11 firma yer almaktadır.

Söz konusu sektörlerin, ekonomide önemli bir yerinin olduğu ve gerek Türkiye’de gerekse dünyada çok yönlü muhasebe araştırmaları için önemli olduğu düşünülmektedir. Örneğin; dünyanın ve Türkiye’nin önde gelen denetim firmalarından biri olan KPMG tarafından hazırlanan “Sektörel Bakış” raporunda, enerji sektörü şirketlerinin ekonomide yarattığı değere yer verilmiştir (<https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2018/02/sektorel-bakis-2018-enerji.pdf>, 2018). TÜBİSAD Bilişim Sanayicileri Derneği ve denetim firması Deloitte’un hazırlamış olduğu 2018 yılı bilgi ve iletişim sektör değerlendirme raporuna göre (<https://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/tubisad290419.pdf>, 2019) bilişim sektörü, hızla büyüyen bir sektör olarak ortaya çıkmıştır. Bir diğer önde gelen denetim firması olan EY tarafından hazırlanan raporda, (https://www.ey.com/tr_tr/news/2020/-turizmin-2019-da-bueyuemeye-katk-snn-37-5-milyar-dolara-ulasmas-b, 2019) turizm sektörü hızla büyüyen bir sektör olarak öne çıkmıştır.

Bu çalışmanın amaçları doğrultusunda TMS 1’den türetilen 100 hükümden oluşan zorunlu açıklama endeksi tasarlanmıştır. Endeks, genel zorunlu açıklamalar, finansal durum tablosu zorunlu açıklamaları, dipnotlar zorunlu açıklamaları, kâr veya zarar tablosu zorunlu açıklamaları, diğer kapsamlı gelir tablosu zorunlu açıklamaları ve özkaynak değişim tablosu zorunlu açıklamaları olarak bölümlenmiştir.

Miktar endeksi; açıklanan hüküm sayısını dikkate alarak bilgi miktarını ölçmektedir. Amacı, aşağıdaki formülle, örneğe göre uygulamak için standardize edilmiş olan açıklama miktarını tespit etmektir ve iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama endeks değerlendirme maddelerinin oluşturulmasıdır. İkinci aşama ise oluşturulan maddelere puan atanmasıdır (Cooke, 1989, s. 182-183). Endeks, oluşturulan değerlendirme sorularına atanan puanların toplamından oluşmaktadır. Finansal tablo açıklamaları, endeks kullanılarak puanlanmaktadır.

Endeks hesaplarırken bir madde açıklandığında “1”, açıklanmaz ise “0” puan aldığı ağırlıklandırılmamış yöntem çoğu araştırmada yer almış (Wallace, 1988, s. 355); (Cook, 1992, s. 233); (Ahmed ve Nicholls, 1994, s. 68) ve açıklama sayısını ölçmek için literatürde yaygın olarak kullanılmıştır (Bozzolan, Trombeta ve Berett, 2009, s. 447-448).

Literatürde de yer alan model aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir:

$$\text{G.A.M.E} = \frac{\sum_{i=1}^n \text{Miktar}_i}{\text{MAX Miktar}}$$

G.A.M.E: Genel Açıklama Miktarı Endeksi

İ: Madde Açıklanırsa 1; madde açıklanmaz ise 0,

Max Miktar: Uygulanabilir maksimum açıklama miktarı puanı

n: Açıklanan öge sayısı

TMS 1'e uyum derecesinin, finansal tablo açıklama miktarını etkileyip etkilemediğini öğrenmek için finansal tablolarda açıklanan hükümlerin miktarı ile TMS 1'e uyumluluk düzeyi incelenmektedir. TMS 1'e uyumluluk endeksi, kârlılık, kaldıraç, likidite ve şirket büyüklüğü gibi şirket göstergeleriyle korelasyon analizi ile test edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak BİST'te işlem gören ve enerji sektörü, turizm sektörü ve bilişim sektöründeki faaliyet gösteren şirketlerin TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardına uyumlulukları incelenmektedir. İkinci bölümde ise, şirketlere ait göstergelerle TMS 1'e uyumluluk arasındaki ilişkiler incelenerek hipotez sonuçları değerlendirilmektedir.

İlk aşamada verilerin istatistiksel analizi yapılmaktadır. Araştırma kapsamında, şirketlerin sektörlere göre dağılımını belirlemek için yüzde-frekans analizi uygulanmıştır.

Tablo 1. Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı

		<i>f</i>	<i>Yüzde</i>
Sektörler	Enerji	9	23,1
	Turizm	11	28,2
	Bilişim	19	48,7
	Toplam	39	100,0

Şirketlerin yüzde 23,1'inin enerji, yüzde 28,2'sinin turizm ve yüzde 48,37'sinin bilişim sektöründe faaliyet gösterdiği gözlemlenmiştir.

İkinci aşamada hipotez testleri için verilerin istatistiksel analizi yapılmıştır. Araştırmaya dahil edilen firmaların uyumluluk, likidite, kârlılık, kaldıraç ve şirket büyüklüğü skorlarını incelemek için betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. Firmaların uyumluluk, likidite, kârlılık, kaldıraç ve şirket büyüklüğü skorları arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Analizler için güven aralığı yüzde 95 olarak belirlenmiş, $p < 0,05$ değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen şirketlerin uyumluluk ve şirket göstergelerine ait skorları için betimsel değerler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 2. Şirket Göstergelerine Ait Skorların Betimsel Değerleri Tablosu

Değişkenler	N	Minimum	Maksimum	Ort	Ss
Uyumluluk	39	94,00	99,00	97,69	1,03
Likidite	39	0,11	15,55	2,61	3,34
Kârlılık	39	-0,24	0,30	0,05	0,11
Kaldıraç	39	0,04	0,95	0,48	0,27
Büyükük	39	12.253.985	25.633.043.000	2.662.450.621	6.138.641.551

Yukarıda yer alan tabloya göre, uyumluluk skorlarının 94 ile 99 arasında değerler aldığı ve skor ortalamasının 97,69 ($Ss=1,03$) olarak hesaplandığı anlaşılmaktadır. Likidite skorlarının 0,11 ile 15,55 arasında değiştiği ve skor ortalamasının 2,61 ($Ss=3,34$) olduğu gözlenmektedir. Kârlılık skorlarının -0,24 ile 0,30 arasında değiştiği, skor ortalamasının 0,05 ($Ss=0,11$) olduğu belirlenmektedir. Kaldıraç skorlarının 0,04 ile 0,95 arasında değiştiği, skor ortalamasının 0,48 ($Ss=0,27$) olduğu gözlenmektedir. Büyüklük skorlarının TL cinsinden 12.253.985 ile 25.633.043.000 arasında değiştiği ve skor ortalamasının 2.662.450.621 ($Ss=6.138.641.551$) olarak hesaplanmıştır.

4.1 Enerji, Turizm ve Bilişim Sektörlerinde Faaliyet Gösteren İncelemeye Tabi Şirketlerin TMS 1 Uyumluluk Sonuçları ve Sonuçların Değerlendirilmesi

Enerji, turizm ve bilişim sektörlerinde listelenen şirketlerin TMS 1'e göre uyumluluk incelemesi "Finansal Tabloların Genel Hükümleri" açısından değerlendirildiğinde aşağıda sıralanan tespitler yapılmıştır. Yukarıda bahsedildiği üzere endeks, genel zorunlu açıklamalar, finansal durum tablosu zorunlu açıklamaları, dipnotlar zorunlu açıklamaları, kâr veya zarar tablosu zorunlu açıklamaları, diğer kapsamlı gelir tablosu zorunlu açıklamaları ve özkaynak değişim tablosu zorunlu açıklamaları olarak bölümlenmiştir.

Genel zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam puanı 39'dur. Enerji, turizm, bilişim sektörlerinde incelenen şirketlerin, genel zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam ortalama puanı her bir sektör için 38'dir. Finansal durum tablosu zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam puanı 31'dir. Enerji, turizm, bilişim sektörlerinde incelenen şirketlerin, finansal durum tablosu zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam ortalama puanı her bir sektör için 31'dir. Dipnotlar zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam puanı 4'tür. Enerji, turizm, bilişim sektörlerinde incelenen şirketlerin, dipnot zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam ortalama puanı her bir sektör için 4'tür. Kâr veya zarar tablosu zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam puanı 13'tür. Enerji, turizm, bilişim sektörlerinde incelenen şirketlerin, kâr veya zarar tablosu zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam ortalama puanı her bir sektör için 13'tür. Diğer kapsamlı gelir tablosu zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam puanı 7'dir. Enerji, turizm, sektörlerinde incelenen şirketlerin, diğer kapsamlı gelir tablosu zorunlu açıklama hükümleri uyumluluk endeksinin toplam ortalama puanı her bir sektör için 7'dir. Bilişim sektörü için ise toplam ortalama puanı 6'dır. Özkaynak değişim tablosu zorunlu açıklama hükümleri endeksinin toplam puanı ise 6'dır. Enerji, turizm, bilişim sektörlerinde incelenen şirketlerin, özkaynak değişim tablosu zorunlu açıklama hükümleri endeksinin toplam ortalama puanı her bir sektör için 6'dır.

Enerji, turizm ve bilişim sektöründeki incelenen şirketlerin, tüm endekslere uyumluluk incelemesi gerçekleştirildiğinde ise aşağıdaki tespitler yapılmıştır. TMS 1'e uyumluluk hükümleri endeksinin toplam puanı 100'dür. Enerji, turizm sektöründeki söz konusu şirketlerin, TMS 1'e uyumluluk hükümleri endeksi toplam ortalama puanı, her bir sektör için 98'dir. Bilişim sektöründeki söz konusu şirketlerin, TMS 1'e uyumluluk hükümleri endeksi toplam ortalama puanı ise 97'dir.

Tablo 3. Enerji, Turizm ve Bilişim Sektörü TMS 1'e Uyumluluk Endeksi Özet Puan Tablosu

Sıra	Endeksler	Endeks Puan	Enerji Sektörü Ortalama Puan	Turizm Sektörü Ortalama Puan	Bilişim Sektörü Ortalama Puan
1	Genel Uyumluluk Zorunlu Açıklama Endeksi Puan Toplamı	39	38	38	38
2	Finansal Durum Tablosu Zorunlu Açıklama Uyumluluk Endeksi Puan Toplamı	31	31	31	31
3	Dipnotlar Uyumluluk Zorunlu Açıklama Endeksi Puan Toplamı	4	4	4	4
4	Kâr veya Zarar Tablosu Zorunlu Açıklama Uyumluluk Endeksi Puan Toplamı	13	13	13	13
5	Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Zorunlu Açıklama Uyumluluk Endeksi Puan Toplamı	7	7	7	6
6	Özkaynak Değişim Tablosu Zorunlu Açıklama Uyumluluk Endeksi Puan Toplamı	6	6	6	6
	Toplam Puan	100	98	98	97

Özetle, enerji, turizm sektöründeki söz konusu şirketlerinin TMS 1'e uyumluluk puanı 98'dir. Bilişim sektöründeki söz konusu şirketlerinin TMS 1'e uyumluluk puanı ise 97'dir. Bu sonuçlar, enerji, turizm ve bilişim sektörlerindeki şirketlerin, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardına, yüksek oranda uyumlu finansal tablo sunumları hazırladıklarını göstermektedir.

4.2 Sektörel Hipotez Sonuçları ve Değerlendirilmesi

Her bir sektöre ait ayrı ayrı hipotezler test edilmiş ve sonuçları değerlendirilmiştir. İncelenen ilk sektör olan enerji sektöründeki şirketlere ait hipotez inceleme sonuçları ve veri analizleri içeren sonuçlar ve değerlendirmeler aşağıda açıklanmaktadır:

Tablo 4. Enerji Sektöründe İncelenen Şirketlerinin Uyumluluk, Likidite, Kârlılık, Kaldıraç ve Büyüklük Skorları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları Tablosu

Sektör		Değişkenler	1.	2.	3.	4.	5.
Enerji	1	Uyumluluk	1				
	2	Likidite (DV/KVYK)	0,403	1			
	3	Kârlılık (Aktif Kârlılık)	-0,304	0,031	1		
	4	Kaldıraç (Yabancı Kaynak/Özkaynak)	,806**	-0,006	-0,594	1	
	5	Büyüklük (Aktif Büyüklük)	,764*	0,509	-0,059	0,451	1

**p<0,01; *p<0,05; N=9

Tablo incelendiğinde, uyumluluk skorları ile likidite ($r=0,403$; $p>0,05$) ve kârlılık ($r=-0,304$; $p>0,05$) skorları arasında anlamlı ilişkilerin bulunmadığı gözlenmiştir. Bununla birlikte, uyumluluk skorları ile kaldıraç ($r=0,806$; $p<0,01$) ve şirket büyüklüğü ($r=0,764$; $p<0,05$) skorları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu gözlenmiştir. Enerji sektöründeki firmaların kaldıraç ve şirket büyüklüğü skorları arttıkça, uyumluluk skorlarının da arttığı gözlemlenmiştir. Hipotez ilişkileri aşağıda açıklanmaktadır:

Hipotez 1 (H1): Kârlılık, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. H1 kapsamında enerji sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile kârlılık arasında anlamlı ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Alsaed, 2006, s. 491) ile uyumludur.

Hipotez 2 (H2): Kaldıraç, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. H2 kapsamında enerji sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile kaldıraç arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkinin bulunduğu gözlenmiştir. Bir diğer ifadeyle, enerji sektöründeki şirketlerin kaldıraç oranları arttıkça TMS 1'e uyumluluk oranlarının da arttığı tespit edilmektedir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Demir ve Bahadır, 2014, s. 20) ile uyumludur.

Hipotez 3a (H3a): Likidite, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. Hipotez 3b (H3b): Likidite, TMS 1'e uyum düzeyi ile negatif ilişkilidir. H3 kapsamında enerji sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile likidite arasında anlamlı ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Tsalavoutas, 2011, s. 402) ile uyumludur.

Hipotez 4 (H4): Büyüklük, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. H4 kapsamında enerji sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile şirket büyüklüğü arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkinin bulunduğu gözlenmiştir. Bir diğer ifadeyle, enerji sektöründeki şirketlerin aktif büyüklükleri arttıkça TMS 1'e uyumluluk oranının da arttığı tespit edilmektedir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Hossain ve Hammami, 2009, s. 262) ile uyumludur.

İncelenen ikinci sektör olan turizm sektöründeki şirketlere ait hipotez inceleme sonuçları ve veri analizleri içeren sonuçlar ve değerlendirmeler aşağıda açıklanmaktadır:

Tablo 5. Turizm Sektöründeki İncelenen Şirketlerin Uyumluluk, Likidite, Kârlılık, Kaldıraç ve Büyüklük Skorları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları Tablosu

Sektör		Değişkenler	1.	2.	3.	4.	5.
Turizm	1	Uyumluluk	1				
	2	Likidite (DV/KVYK)	-0,485	1			
	3	Kârlılık (Aktif Kârlılık)	-0,100	0,478	1		
	4	Kaldıraç (Yabancı Kaynak/Özkaynak)	0,009	-0,280	-0,598	1	
	5	Büyüklük (Aktif Büyüklük)	0,498	-0,350	-0,563	0,383	1

**p<0,01; *p<0,05; N=11

Tablo incelendiğinde, uyumluluk skorları ile likidite ($r=-0,485$; $p>0,05$), kârlılık ($r=-0,100$; $p>0,05$), kaldıraç ($r=0,009$; $p>0,05$) ve şirket büyüklüğü ($r=0,498$; $p>0,05$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Turizm sektöründeki şirketlerin uyumluluk, likidite, kârlılık, kaldıraç ve şirket büyüklüğü skorları arasında anlamlı ilişkiler bulunmamaktadır. Hipotez ilişkileri aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır.

Hipotez 1 (H1): Kârlılık, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. H1 kapsamında turizm sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile kârlılık arasında anlamlı ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Street ve Bryant, 2000, s. 318) ile uyumludur.

Hipotez 2 (H2): Kaldıraç, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. H2 kapsamında turizm sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile kaldıraç arasında anlamlı ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Ali, Ahmed ve Henry, 2004, s. 195) ile uyumludur.

Hipotez 3a (H3a): Likidite, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. Hipotez 3b (H3b): Likidite, TMS 1'e uyum düzeyi ile negatif ilişkilidir. H3 kapsamında turizm sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile likidite arasında anlamlı ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Mutawaa ve Hewaidy, 2010, s. 47) ile uyumludur.

Hipotez 4 (H4): Büyüklük, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. H4 kapsamında turizm sektöründe TMS 1'e uyum düzeyi ile şirket büyüklüğü arasında anlamlı ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Alrawahi ve Sarea, 2016, s. 268) ile uyumludur.

Çalışma kapsamında incelenen üçüncü sektör olan bilişim sektöründeki şirketlere ait hipotez inceleme sonuçları ve veri analizlerini içeren sonuçlar ve değerlendirmeler aşağıda açıklanmaktadır:

Tablo 6. Bilişim Sektöründeki İncelenen Şirketlerin Uyumluluk, Likidite, Kârlılık, Kaldıraç ve Büyüklük Skorları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları Tablosu

Sektör		Değişkenler	1.	2.	3.	4.	5.
Bilişim	1	Uyumluluk	1				
	2	Likidite (DV/KVYK)	-0,272	1			
	3	Kârlılık (Aktif Kârlılık)	,819**	-0,132	1		
	4	Kaldıraç (Yabancı Kaynak/Özkaynak)	-0,059	-,675**	-0,235	1	
	5	Büyüklük (Aktif Büyüklük)	-0,067	-0,155	0,077	0,146	1

**p<0,01; *p<0,05; N=19

Tablo incelendiğinde, uyumluluk skorları ile likidite ($r=-0,272$; $p>0,05$), kaldıraç ($r=-0,059$; $p>0,05$) ve şirket büyüklüğü ($r=-0,067$; $p>0,05$) skorları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bununla birlikte, uyumluluk skorları ile kârlılık ($r=0,819$; $p<0,01$) skorları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin bulunduğu gözlenmektedir. Bilişim sektöründeki şirketlerinin kârlılık skorları arttıkça uyumluluk skorlarının da arttığı belirlenmiştir. Hipotez ilişkileri aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır:

Hipotez 1 (H1): Kârlılık, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. H1 kapsamında bilişim sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile kârlılık arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunduğu gözlenmiştir. Bir başka ifadeyle, bilişim sektöründeki şirketlerin kârlılık oranları arttıkça TMS 1'e uyumluluk oranlarının da arttığı tespit edilmektedir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Ajili ve Bouri, 2018, s. 584) ile uyumludur.

Hipotez 2 (H2): Kaldıraç, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. H2 kapsamında bilişim sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile kaldıraç arasında anlamlı ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Alhaddad ve Ay, 2019, s. 3447) ile uyumludur.

Hipotez 3a (H3a): Likidite, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. Hipotez 3b (H3b): Likidite, TMS 1'e uyum düzeyi ile negatif ilişkilidir. H3 kapsamında bilişim sektöründe olan şirketlerin TMS 1'e uyum düzeyi ile likidite arasında anlamlı ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Rahman ve Hamdan, 2019, s. 31) ile uyumludur.

Hipotez 4 (H4): Büyüklük, TMS 1'e uyum düzeyi ile pozitif ilişkilidir. H4 kapsamında bilişim sektöründe TMS 1'e uyum düzeyi ile şirket büyüklüğü arasında anlamlı ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar, önceki yapılan çalışmalar (Popova, vd., 2013, s. 12) ile uyumludur.

Hipotez inceleme sonuçları, aşağıdaki tabloda özetlenmektedir.

Tablo 7. Hipotez Sonuçları Özet Tablosu

Sektör Bilgisi	Şirket Sayısı	Kârlılık	Kaldıraç	Likidite	Büyüklük
Enerji	9	İlişki bulunmadı	İlişkili	İlişki bulunmadı	İlişkili
Turizm	11	İlişki bulunmadı	İlişki bulunmadı	İlişki bulunmadı	İlişki bulunmadı
Bilişim	19	İlişkili	İlişki bulunmadı	İlişki bulunmadı	İlişki bulunmadı

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Enerji, turizm ve bilişim sektörleri, birçok ülkede ekonomik kalkınmaya ve istihdama katkı sağlayan ve dolayısıyla da araştırmaların odak noktasındaki sektörlerdir. Söz konusu sektörlerde faaliyet gösteren ve BIST'te işlem gören firmaların çalışma esnasında en son yayınlanmış finansal raporlarından alınan verilerin, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardına uyumu inceleme kapsamına alınmıştır.

Enerji sektöründen 9 şirket, turizm sektöründen 11 şirket ve bilişim sektöründen 19 şirket olmak üzere toplamda 39 şirketin düzenledikleri finansal raporların, TMS 1 açıklama hükümleri ile genelde uyumlu olduğu izlenmiştir.

Uyumluluk incelemeleri sonucunda, enerji ve turizm sektöründeki incelenen şirketlerin TMS 1'e uyum oranı yüzde 98, bilişim sektöründeki incelenen şirketlerin uyum oranı ise yüzde 97 olarak tespit edilmiştir.

Enerji sektöründeki incelenen şirketlerin, H2: Kaldıraç ve H4: Büyüklük hipotezleri ile TMS 1'e uyum oranları arasında, anlamlı ve pozitif ilişkili tespit edilmekle birlikte H1: Kârlılık ve H3: Likidite hipotezleri için anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Turizm sektöründeki incelenen şirketlerin H1: Kârlılık, H2: Kaldıraç, H3: Likidite, H4: Büyüklük hipotezleri ile TMS 1'e uyum oranları arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Bilişim sektöründeki incelenen şirketlerin, H1: Kârlılık hipotezi ile TMS 1'e uyum oranları arasında, anlamlı ve pozitif ilişki tespit edilmekle birlikte H2: Kaldıraç, H3: Likidite ve H4: Büyüklük hipotezleri için anlamlı ilişki tespit edilmemiştir.

Sektörel bazda yapılan işbu çalışma, şirketlerin UMS/UFRS'lere yüksek uyum sağlamasının önemi hakkında, ampirik kanıtlar sunmaktadır. Bu uyum puanları, finansal tabloların sektörel bazlı değerlendirilmelerinde, çok yönlü olarak finansal tablo kullanıcılarının kararlarına etki edebilmektedir.

Bu çalışmanın bazı sınırları vardır. UMS/UFRS'lere uyum, sadece TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı üzerinden incelenmiştir. UMS/UFRS'lere tüm maddelerine uyumluluk incelemesi, çalışma-

nın konusunun dışında kalması gerekçesiyle yapılmamıştır. KAP'ta söz konusu sektörler listesinde yer alan toplam 39 şirket incelenmiştir. Çalışma esnasında yayınlanmış son faaliyet raporlarına ulaşılmış, dolayısıyla 2019 yılına ait yıllık finansal raporlar dikkate alınmıştır. Ayrıca tam set finansal tablo sunumlarında yer alan nakit akış tablolarına dair uyum açıklamaları, nakit akışlarına ait ayrı bir standardın olması sebebiyle, inceleme kapsamı dışında kalmıştır.

Gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalarda, UMS/UFRS'lerin hükümleri incelenirken sadece zorunlu hükümler ya da isteğe bağlı hükümleri incelemek yerine karma hükümlere bakılabilir. Diğer yandan, pozitif muhasebe teorisi kapsamında türetilen çok sayıda farklı hipotezlerle test edilebilir ve kalite, kapsam, miktar endekslerinin birlikte kullanıldığı ve son olarak da sektörel bazlı ve çok uluslu olarak kapsamı genişletilmiş çalışmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Ahmed, K., ve Courtis, J. (1999). Associations Between Corporate Characteristics and Disclosure Levels in Annual Reports: A Meta-Analysis. *British Accounting Review*(31), 35-61.
- Ahmed, K., ve Nicholls, D. (1994). The Impact of Non-financial Company Characteristics on Mandatory Compliance in Developing Countries: The Case of Bangladesh. *The International Journal of Accounting*, 29(1), 60-77.
- Ajili, H., ve Bouri, A. (2018). Assessing The Moderating Effect of Shariah Board on The Relationship Between Financial Performance and Accounting Disclosure. *Managerial Finance*, 44(5), 570-589.
- Alhaddad, M., ve Ay, M. (2019). Borsa İstanbul'daki Türk İmalat Sanayi Firmalarının Uluslararası Muhasebe Standartlarına Uyumu. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(38), 3438-3449.
- Ali, M., Ahmed, K., ve Henry, D. (2004). Disclosure Compliance with National Accounting Standards by Listed Companies in South Asia. *Accounting and Business Research*, 34(3), 183-199.
- Alnaas, A., ve Rashid, A. (2019). Firm Characteristics and Compliance with IAS/IFRS Evidence from North African Companies. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 17(3), 383-410.
- Alrawahi, F., ve Sarea, A. (2016). An Investigation of the level of Compliance with International Accounting Standards (IAS 1) by Listed firms in Bahrain Bourse. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 9(2), 254-276.
- Alsaeed, K. (2006). The Association Between Firm-Specific Characteristics and Disclosure The case of Saudi Arabia. *Institute of Public Administration*, 21(5), 476-496.
- Ansah, S. (1998). The Impact of Corporate Attributes on the Extent of Mandatory Disclosure and Reporting by Listed Companies in Zimbabwe. *The International Journal of Accounting*, 33(5), 605-631.
- Ball, R. (2016). IFRS – Ten Years Later. *Accounting and Business Research*, 46(5), 545-571.
- Buzby, S. (1975). Company Size, Listed Versus Unlisted Stocks, and the Extent of Financial Disclosure. *Journal of Accounting Research*. 13(1), 16-37.
- Bozzolan, S., Trombetta, M., ve Berett, S. (2009). Forward-Looking Disclosures, Financial Verifiability and Analysts' Forecasts: A Study of Cross-Listed European Firms. *Taylor ve Francis Journals*, 18(3), 435-473.
- Campbell, D., Shrivs, P., ve Saager, H. (2001). Voluntary Disclosure of Mission Statements in Corporate Annual Reports: Signaling What and To Whom? *Business and Society Review*, 106(1), 65-87.
- Cooke, T. (1989). Voluntary Corporate Disclosure by Swedish Companies. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 1(2), 171-195.
- Cooke, T. (1992). The Impact of Size, Stock Market Listing and Industry Type on Disclosure in the Annual Reports of Japanese Listed Corporations. *Accounting and Business Research*, 22(87), 229-237.
- Çetinoğlu, T. (2019). TMS 2 Stoklar Standardı Açıklama Gerekli 'li' kleri 'ni' n 2016-2017 Yıllarına İli 'şki' n Uyum Düzeyleri 'ni' n Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi : Borsa İstanbul'da Bi 'r Uygulama. *International Journal of Afro-Eurasian Research (Ijar)*, 4(7), 144-165.
- Demir, V., ve Bahadır, O. (2014). An investigation of Compliance with International Financial Reporting Standards by Listed Companies in Turkey. *Accounting and Management Information Systems*, 13(1), 4-34.
- Demski, J. (2007). *Essays In Accounting Theory In Honour Of Joel S. Demski*. Springer Science+Business Media, LLC.
- Dumontier, P., ve Raffournier, B. (1998). Why Firms Comply Voluntarily with IAS: an Empirical Analysis with Swiss Data. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 9(3), 216-245.

- Ertuna, Ö. (2017). Muhasebe Teori Ve Uygulamalarından Beklentiler 2. *Accounting and Financial History Research Journal*, 12, 6-28.
- EY. (2020) Çevirimiçi, 07 Kasım, 2021 https://www.ey.com/tr_tr/news/2020/-turizmin-2019-da-bueyemeye-katksnn-37-5-milyar-dolara-ulamas-b.
- Glaum, M., ve Street, D. (2003). Compliance with the Disclosure Requirements of Germany's New Market: IAS Versus US GAAP. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 14(1), 64-100.
- Gözüm, M., ve Yücel, G. (2019). *Yönetim Kurulu Üyeri İçin Finans*. İstanbul: Hümanist Ajans A.Ş.
- Hossain, M., ve Hammami, H. (2009). Advances in Accounting, in corporating Advances in International Accounting. *Voluntary Disclosure in the Annual Reports of an Emerging Country: The case of Qatar*, 25, 255-265.
- IFRS Foundation. (2018). Çevirimiçi 07 Kasım, 2021 <https://www.ifrs.org/-media/feature/around-the-world/adoption/use-of-ifrs-around-the-world-overview-sept-2018.pdf>
- Inchausti, B. (1997). The Influence of Company Characteristics and Accounting Regulation on Information Disclosed by Spanish Firms . *European Accounting Review*, 6(1), 45-68.
- Jensen, M., ve Meckling, W. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- Kamu Gözetim Kurumu. (2017) Çevirimiçi 07 Kasım 2021, [https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10264/Büyük-ve-Orta-Boy-İşletmeler-İçin-Finansal-Raporlama-Standardı-\(BOBİ-FRS\)-2017-Sürümü](https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10264/Büyük-ve-Orta-Boy-İşletmeler-İçin-Finansal-Raporlama-Standardı-(BOBİ-FRS)-2017-Sürümü).
- KPMG. (2019) Çevirimiçi 07 Kasım, 2021 <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2018/02/sektorel-bakis-2018-enerji.pdf>
- Malone, D., Fries, C., ve Jones, T. (1993). An Empirical Investigation of The Extent of Corporate Financial Disclosure In The Oil And Gas Industry. *Journal of Accounting, Auditing And Finance*, 8(3), 249-273.
- Mora, A., Naser, K., ve Wallace, R. (1994). The Relationship Between Com- Prehensiveness of Corporate Annual Reports and Firm Characteristics in Spain. *Accounting and Business Research*, 25(97), 41-53.
- Mutawaa, A., ve Hewaidy, A. (2010). DisclosureLevel and Compliance with IFRS: An Empirical Investigation of Kuwaiti Companies. *International Business ve Economics Research Journal*, 9(5), 33-50.
- Naser, K., Al-Khatib, K., ve Karbhari, Y. (2002). Empirical Evidence on The Depth of Corporate Information Disclosure in Developing Countries: The Case Of Jordan. . *International Journal of Commerce and Management*, 12(3/4), 122-155.
- Nobes, C. (2011). IFRS Practices and the Persistence of Accounting System Classification. *Abacus*, 47(3), 267-283.
- Nobes, C. (2013). The Continued Survival of International Differences Under IFRS. *Accounting and Business Research*, 43(2), 83-111.
- Popova, T., Georgakopoulos, G., Sotiropoulos, I., ve Vasileiou, K. (2013). Mandatory Disclosure and Its Impact on the Company Value. *International Business Research*, 6(5)
- Rahman, A., ve Hamdan, M. (2019). An Investigation of the Level of Compliance with Financial Reporting Standards (FRS 101) by Malaysian SMEs. *InfoJournal of Economic Info*, 6(1), 31-38.
- Samaha, K., ve Stapleton, P. (2008). Compliance with International Accounting Standards in A National Context: Some Empirical Evidence From The Cairo and Alexandria Stock Exchanges. *Afro-Asian J. Finance and Accounting*, 1(1), 40-66.

- Street, D.L, ve Bryant, S. (2000). Disclosure Level and Compliance with IAS: A Comparison of Companies with and Without U.S. Listings and Filings. *The International Journal of Accounting*, 35(3), 305-329.
- Glaum, M., ve Street, D. (2003). Compliance with the Disclosure Requirements of Germany's New Market: IAS Versus US GAAP. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 14(1), 64-100.
- Tsalavoutas, I. (2011). Transition to IFRS and Compliance with Mandatory Disclosure Requirements: What is the Signal? *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, 27, 390-405.
- Tsalavoutas, I., Tsoligkas, F., ve Evans, L. (2020). Compliance with IFRS Mandatory Disclosure Requirements: A Structured Literature Review. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, Forthcoming*, 1-72.
- TUBİSAD. (2019) Çevirimiçi, 07 Kasım, 2021, <https://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/tubisad290419.pdf>
- Uyar, A., Kılıç, M., ve Bayyurt, N. (2013). Association Between Firm Characteristics and Corporate Voluntary Disclosure: Evidence From Turkish Listed Companies. *Intangible Capital*, 9(4), 1080-1112.
- Uyar, A., Kılıç, M., ve Gökçem, B. (2016). Compliance with IAS/IFRS and Firm Characteristics: Evidence From The Emerging Capital Market of Turkey. *Economic Research -Ekonomiska istraživanja*, 29(1), 148-161.
- Wallace, R. S. (1988). Corporate Financial Reporting in Nigeria. *Journal Accounting and Business Research*, 18, 352-362 .

